

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/256/2021
Identifikačné číslo spisu: 1111207507
Dátum vydania rozhodnutia: 15.08.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1111207507.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Ing. Mgr. V. M., narodeného X. I. XXXX, Y., Y. X, 2/ Z. M., narodenej X. T. XXXX, Y., Y. X, 3/ VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., Limbach, Limbová 451/3, IČO: 31 342 841, zastúpenej konateľom Ing. Mgr. V. M., Y., Y. X, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy v peniazoch, vedenom a Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 50C/96/2012, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/147/2018 zo 16. januára 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/147/2018 zo 16. januára 2019 vo vzťahu k žalobcom 1/ a 3/ v potvrdzujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Dovolanie žalobcu 1/ proti výroku o odmietnutí odvolania o d m i e t a.

Dovolanie žalobkyne 2/ o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni 2/.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom (v poradí tretím) Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) sp. zn. 6Co/147/2018 zo 16. januára 2019, rozsudok Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 50C/96/2012-312 z 5. februára 2015 vo výroku, ktorým žalobu žalobcov zamietol, potvrdil; odmietol odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti výrokom, ktorými konanie v časti o zaplatenie 5 138,26 eur s 9 % úrokmi z omeškania zo sumy 5 138,26 eur od 4. júla 2010 do zaplatenia vo vzťahu k žalobkyni 2/ zastavil, ako aj vo výroku, ktorým konanie v časti o zaplatenie 8,5 % úrokov z omeškania zo sumy 11 569,36 eur od 16. novembra 2010 do zaplatenia vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/ zastavil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2. Súd prvej inštancie na základe výsledkov vykonaného dokazovania, citujúc ustanovenia § 3 ods. 1 a

2, § 9 ods. 1 a 2, § 17 ods. 1, 2 a 3, § 19 ods. 1, 2 a 3, § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), čl. 46 ods. 1 ústavy (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (prijatého oznámením FMZV ČSFR pod č. 209/1992, ďalej len „Dohovor“) konštatoval, že žalobe žalobcov nebolo možné vyhovieť z dôvodu nespĺnenia podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Žalobcovia 1/ a 2/ sa domáhali nemajetkovej ujmy v peniazoch voči štátu a žalobkyňa 3/ náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v prieťahoch, ku ktorým malo dôjsť konaním vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V (ďalej len „OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V“) vo veci ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004, v ktorom konaní mali žalobcovia postavenie poškodených osôb. Žalobca 1/ odvodzoval aktívnu legitimáciu z postavenia poškodeného v trestnom konaní vo veci prečinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, žalobkyne 2/ a 3/ odvodzovali aktívnu legitimáciu z postavenia poškodených vo veci sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005.

3. Z hľadiska skúmania jednotlivých podmienok vzniku zodpovednosti štátu, sa súd prvej inštancie predovšetkým zaoberal otázkou existencie nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v prieťahoch v konaní. Z pripojeného vyšetrovacieho spisu OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V č. k. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004 zistil, že v uvedenej trestnej veci nebolo vznesené obvinenie žiadnej konkrétnej osobe vo veci prečinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery, ani vo veci trestného činu sprenevery (pôvodne kvalifikovaného ako trestný čin krádeže). Poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 492/2011-14 z 26. októbra 2011, z ktorého vyplýva, že „sťažovateľ ako poškodený v trestnom konaní vedenom vo veci bez vznesenia obvinenia sa nemôže domáhať vyslovenia porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Až vznesenie obvinenia je teda tým momentom, ktorý dáva poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z nej robí vec, na prerokovanie ktorej bez zbytočných prieťahov má nárok v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy“. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 549/2011-13 z 13. decembra 2011, ústavný súd odmietol sťažnosť žalobcov 1/ až 3/ vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V vo veci č. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004. Vo vzťahu k sťažovateľke v 3. rade (v tomto konaní žalobkyňa 3/) konštatoval, že „ide o prípad trestného konania, kde si ako poškodená svoj nárok na náhradu škody voči obvinenému uplatniť nemôže, pretože obvinenie konkrétnej osobe vznesené nebolo. Táto situácia vylučuje sťažovateľku v 3. rade z možnosti profitovať zo záruk garantovaných čl. 6 ods. 1 Dohovoru (ako aj čl. 48 ods. 2 ústavy)“. Vo vzťahu k sťažovateľom v 1. a 2. rade (v tomto konaní žalobcom 1/ a 2/) ústavný súd konštatoval, že v označenom trestnom konaní nemali status poškodených.

4. Na základe uvedeného súd prvej inštancie skonštatoval, že v danej veci nebola splnená jedna z podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a to existencia nesprávneho úradného postupu, keď v konaní č. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004 nedošlo k vzneseniu obvinenia vo veci falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery, ani vo veci sprenevery.

5. K námietke žalovanej týkajúcej sa nedostatku právomoci civilných súdov rozhodovať v konaní o postupe orgánov činných v trestnom konaní, súd prvej inštancie poukázal na ustanovenie § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého príslušným orgánom na prerokovanie nároku na náhradu škody, ak príslušný orgán prerokovávajúci žiadosť o predbežné prerokovanie nároku neuspokojí nárok žiadateľa, je súd. Z uvedeného dôvodu súd odvodil svoju právomoc na rozhodovanie v danej veci. Vo vzťahu k namietanému nedostatku aktívnej legitimácie žalobkyne 3/ v spore, sa súd prvej inštancie

stotožnil s názorom žalovanej, že žalobkyňa 3/ nie je aktívne legitimovaná v spore. Pokiaľ otázka vlastníctva motorového vozidla Fiat Punto EČV: BA-XXX-BA bola sporná, lebo na motorové vozidlo si v priebehu trestného konania uplatnil nárok okrem žalobkyne 2/ (pred odstúpením od kúpnej zmluvy o kúpe motorového vozidla z 27. júna 2012), aj X. K., čo bolo dôvodom na vydanie uznesenia o uložení predmetného motorového vozidla do úschovy Okresného súdu Bratislava V. Žalobkyne 2/ a 3/ nepodali žalobu o určenie vlastníctva k predmetnému motorovému vozidlu. Napokon aj v prípade existencie nesprávneho úradného postupu vo veci uplatnenia náhrady škody žalobkyňou 3/ absentuje príčinná súvislosť medzi prípadným nesprávnym úradným postupom a vznikom škody, keď motorové vozidlo Fiat Punto EČV: BA-XXX-BA sa stále nachádza v úschove súdu. Žalobkyňa 3/ sa preto mohla domáhať vydania predmetného motorového vozidla z úschovy Okresného súdu Bratislava V, po preukázaní vlastníctva motorového vozidla. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že žalobkyňa 2/ sa v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 24C 19/2012 domáhala vydania predmetného motorového vozidla z úschovy, konanie bolo uznesením č. k. 24C/19/2012-59 z 3. decembra 2012 zastavené z dôvodu späťvzatia žaloby. Z dôvodu nesplnenia jednej z podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a to nesprávneho úradného postupu, sa súd prvej inštancie následne existenciou ďalších podmienok podrobne nezaoberal a žalobu zamietol. Z uvedeného dôvodu sa následne nezaoberal ani námietkami premlčania vznesenými žalovanou. Návrh žalobkyne 2/ (pred vstupom žalobkyne 3/ do konania) na vylúčenie žalobného návrhu na náhradu škody na samostatné konanie nepovažoval za dôvodný. Zamietol návrh na vykonanie znaleckého dokazovania ako nadbytočný. Konanie sčasti na základe späťvzatia žaloby žalobcami 1/ a 2/ so súhlasom žalovanej zastavil v súlade s § 96 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 30. júna 2016, ďalej len „OSP“). O trovách konania rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 OSP.

6. Odvolací súd vo vzťahu k výroku o zamietnutí žaloby konštatoval správne zistenie skutkového stavu, z ktorých skutkových záverov vychádzal. Podotkol, že ani samotní žalobcovia v odvolaní nespochybnili správnosť skutkových zistení súdu prvej inštancie. Odvolací súd však nepovažoval za správne právne posúdenie súdom prvej inštancie. V konaní bolo preukázané, že v predmetnej trestnej veci došlo k neodôvodneným prietiahom a k nečinnosti vyšetrovateľov, čo konštatovala aj Generálna prokuratúra Slovenskej republiky a Okresná prokuratúra Bratislava V. Neodôvodnené prietahy a nečinnosť vyšetrovateľov nemožno podľa názoru odvolacieho súdu kvalifikovať inak, ako nesprávny úradný postup. Odvolací súd preto nepovažoval za správny záver súdu prvej inštancie, že v konaní nebola preukázaná existencia nesprávneho úradného postupu orgánu verejnej moci. I napriek uvedenému žalobu nepovažoval za dôvodnú. Súd prvej inštancie totiž správne vychádzal z toho, že v predmetnej trestnej veci nebolo vznesené obvinenie žiadnej konkrétnej osobe a žalobkyňi 3/ ako poškodenej, preto nevznikol nárok na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vyplývajúci z čl. 48 ods. 2 ústavy. Podľa ústavného súdu totiž až vznesenie obvinenia je momentom, ktorý dáva poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z nej robí vec, na prerokovanie ktorej bez zbytočných prietahov má nárok v zmysle § 48 ods. 2 ústavy. Nesprávny úradný postup v predmetnej trestnej veci nemal za následok vznik práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Okrem toho, ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 549/2011-13 z 13. decembra 2011 odmietol sťažnosť žalobcov vo veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v predmetnej trestnej veci s odôvodnením, že žalobkyňa 3/ ako poškodená si nemôže uplatniť nárok na náhradu škody voči obvinenému, pretože obvinenie konkrétnej osobe vznesené nebolo a táto situácia ju vylučuje z možnosti profitovať zo záruk garantovaných čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 48 ods. 2 ústavy. Vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/ ústavný súd konštatoval, že v predmetnom trestnom konaní nemali status poškodených. Z uvedeného je zrejmé, že i napriek nesprávne úradnému postupu vyšetrovateľov v predmetnej trestnej veci, ani jednému zo žalobcov nevznikol nárok na prerokovanie tejto trestnej veci bez zbytočných prietahov, resp. na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote. Odvolací súd k uvedenému dodal, že žalobcovia v odvolaní uvedené rozhodnutie ústavného súdu nespochybnili. Žalobcom teda nevznikol nárok na náhradu škody v zmysle § 9 zákona č. 514/2003 Z. z., keďže žalobcovia v tejto trestnej veci nemali také postavenie, na základe ktorého by im vznikol nárok podľa § 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Ani existencia nesprávneho úradného postupu zo strany vyšetrovateľov preto nemôže mať za následok

vyhovenie žalobe. Odvolaním napadnutý rozsudok považoval za náležite odôvodnený, preto ho ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

7. Odvolací súd odmietol odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti výrokom o zastavení konania sčasti s odôvodnením, že zastavujúcimi výrokmi napadnutého rozsudku nebola žalobcom 1/ a 2/ spôsobená žiadna ujma na ich právach, ich odvolanie smerujúce proti týmto výrokom napadnutého rozsudku nie je subjektívne prípustné, preto ich odmietol v súlade s § 386 písm. c) CSP. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v jeho celom rozsahu podali dovolanie žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej aj „dovolatelia 1/ až 3/“), ktorého prípustnosť vyvodzovali za ustanovenia § 420 písm. e) a písm. f) CSP. Namietali, že žalobcom 1/ bola podaním z 30. septembra 2015 vznesená námietka zaujatosti voči členovi senátu JUDr. Branislavovi Kráľovi, o ktorej odvolací súd ku dňu podania dovolania riadne nekonal a nerozhodol, čo malo za následok neústavnosť a nezákonnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. Vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivý proces namietali, že k porušeniu došlo tým, že im bol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu doručený 29. januára 2019 v jednej spoločnej obálke trojmo, a to prostredníctvom advokátky JUDr. Emílie Korčekovej. Odvolací súd rovnako pochybil, keď si voči žalobcom nespĺnil všeobecnú poučovaciu povinnosť podľa § 160 CSP a taktiež ich elektronicky na mailovú adresu neupovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, hoci bol na to povinný. Ďalej argumentovali tým, že súd prvej inštancie a rovnako tak odvolací súd zmätočne a v rozpore s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) na podklade nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a jej nesprávneho právneho posúdenia vadne posúdili otázku uplatnenej náhrady nemajetkovej a majetkovej škody. Poukázali na rozhodnutie ESLP vo veci Javor a Javorová proti Slovenskej republike, z ktorého relevantnú časť citovali. Zároveň namietali nesprávny procesný postup a rozhodnutie nekompetentného miestne a vecne nepríslušného súdu prvej inštancie. Tvrdili, že dovolatelia 1/ a 2/ boli Okresným súdom Bratislava I v pôvodnom konaní vedenom pod sp. zn. 25C/38/2011 diskriminovaní, neboli riadne poučení podľa § 105 ods. 3 OSP o možnosti namietat postúpenie spisu Okresnému súdu Bratislava V do 15 dní od upovedomenia o postúpení spisu, čo malo za následok porušenie ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Navrhli napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súd prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

9. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu považovala uplatnený dovolací dôvod týkajúci porušenia procesných práv žalobcov za nedôvodný. Ustanovenie § 105 ods. 3 OSP sa týkalo poučenia o postúpení upovedomiť účastníkov. Žalobcovia počas celého konania pred súdom prvej inštancie námietku týkajúcu miestnej príslušnosti nevzniesli. Vo vzťahu k námietke týkajúcej sa nedoručenia oznámenia o mieste a čase vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, žalovaná uviedla, že samotná elektronická komunikácia v konaní pred súdmi nižších inštancií ešte automaticky strane sporu nezakladá právo na zaslanie oznámenia o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, nakoľko tento postup je viazaný na výslovnú žiadosť strany sporu. K námietke týkajúcej sa údajného nepresvedčivého, nepreskúmateľného a arbitrárneho odôvodnenia, žalovaná poukázala na to, že nekonkrétne formulované dovolacie dôvody nie je možné podrobiť dovolaciemu prieskumu, nakoľko neboli jasným spôsobom žalobcami konkretizované. V závere podotkla, že žalobcovia neuviedli žiadny relevantný dovolací dôvod týkajúci sa nesprávneho procesného postupu, preto dovolanie považovala za neopodstatnené až účelové. Navrhla dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť.

10. Žalobcovia 1/ a 3/ v replike k vyjadreniu žalovanej k dovolaniu zotrvali na dôvodoch podaného dovolania. Vyjadrenie žalovanej považovali za zmätočné.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2Cdo/228/2019 z 28. mája 2020 odmietol dovolanie; žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

12. Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. IV. ÚS 303/2021-51

zo 17. augusta 2021 bolo uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/228/2019 z 28. mája 2020 zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 ústavy a v spojení so základným právom podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listiny“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Ústavný súd považoval za problematickú argumentačnú líniu súdov nižších inštancií vychádzajúcu z uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 549/2011, ktoré nadväzovalo na skoršiu judikatúru ústavného súdu (napr. I. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06, III. ÚS 254/2010) a to z dôvodu, že sťažovatelia poukázali na odlišný právny názor prezentovaný judikatúrou EŠLP (Javor a Javorová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 42360/10 z 15. septembra 2015). Nejednalo sa teda o spochybnenie právneho názoru konajúceho súdu z dôvodu, že sa s ním strana konania nestotožnila, ako konštatoval najvyšší súd v bode 17 odôvodnenia rozhodnutia. Z pohľadu ústavného súdu išlo o relevantnú námietku spochybňujúcu podstatu rozhodnutia všeobecných súdov, na ktorú sťažovatelia nedostali žiadnu relevantnú odpoveď. Najvyšší súd neidentifikoval tento nedostatok, bez konkrétneho vysvetlenia aplikovateľného na prípad sťažovateľov konštatoval, že rozhodnutia nižších súdov sú dostatočne odôvodnené v zmysle § 420 písm. f) CSP, s čím sa rovnako ústavný súd nestotožnil (IV. ÚS 372/2020). Ústavný súd teda dospel k záveru, že tým, že dovolací súd sa odmietol zaoberať tvrdeným dovolacím dôvodom spočívajúcim v nedostatku odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. V závere nad rámec dôvodov, ktoré viedli ústavný súd k zrušeniu napadnutého rozhodnutia na účely odstraňovania nejasností pri posudzovaní vecí samej, ústavný súd ako obiter dictum (bod 43 odôvodnenia) vyslovil, že „právny názor ústavného súdu prezentovaný v uznesení sp. zn. III. ÚS 549/2011, v zmysle ktorého poškodený v rámci trestného konania čerpá záruky základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru až od okamihu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, pretože až týmto okamihom možno jej nárok označiť ako „vec“, bol prekonaný judikatúrou EŠLP. Východiskom pre posudzovanie, či poškodenému možno priznať záruky v zmysle práva na prejednanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v trestnom konaní, je ustálenie, či si poškodený riadne uplatnil svoj nárok na náhradu škody v trestnom konaní, čo znamená, že z návrhu na náhradu škody musí byť zjavné, (i) z akých dôvodov a (ii) v akej výške sa uplatňuje, okrem toho sa nárok musí uplatniť (iii) proti konkrétnej osobe, čím sa zároveň vylučuje právomoc civilného súdu konať o totožnom nároku (porov. I. ÚS 431/2019, bod 38). Uvedený prístup bol potvrdený aj v rozsudku EŠLP v prípade framipek s. r. o. a AGRORACIO Senica, a. s., proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 51894/14 a 52073/14 z 28. januára 2020 v bodoch 23 až 27. V zmysle judikatúry EŠLP nároky tretích strán (poškodených) na náhradu škody, s ktorými sa pripojili do trestného konania, sú garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a to od okamihu, od ktorého boli v trestnom konaní uplatnené, bez ohľadu na to, či v trestnom konaní bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe (rozhodnutie EŠLP Javor a Javorová proti Slovensku z 15. septembra 2015, sťažnosť č. 42360/10, bod 66, podobne Krumpel a Krumpelová proti Slovensku, bod 48). Okrem uvedeného pozornosti ústavného súdu neunikla ani všeobecnými súdmi nejasne posudzovaná otázka aktívnej vecnej legitímácie toho-ktorého zo sťažovateľov, pričom sťažovateľka si nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatňovala aj v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 14 C 38/2011, kde jej nárok nebol priznaný v dôsledku nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na podanie žaloby.“

13. Najvyšší súd (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu v súlade s § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 314/2018 Z. z.“), v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 2/ je potrebné odmietnuť; dovolanie žalobcu 1/ proti výroku o odmietnutí odvolania je potrebné odmietnuť; dovolanie žalobcov 1/ a 3/ proti potvrdzujúcemu výroku je nielen prípustné, ale aj

dôvodné.

14. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

15. Podľa § 429 ods. 1 a 2 písm. a) CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

16. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania a vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP) zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo spísané advokátom. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania a dovolateľa vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie vád podľa § 429 CSP vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných vád, než sú vady dovolania v zmysle § 429 CSP). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie vád dovolania a spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

17. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, o lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 CSP). Žalobkyňa 2/ na zastupovanie v dovolacom konaní splnomocnila žalobcu 1/ (manžela) udelením plnomocenstva z 27. marca 2019 (v spise na č. l. 570). Z jeho obsahu však nevyplýva, žeby Ing. Mgr. V. M., Y., Y. X bol advokátom zapísaným v zozname advokátov Slovenskej advokátskej komory. Na základe uvedeného dovolací súd uzatvára, že z dôvodu nesplnenia osobitnej podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúcej z § 429 ods. 1 CSP, pričom sa nejedná o dovolateľa uvedeného v § 429 ods. 2 písm. a) CSP, pre nesplnenie zákonných podmienok nemožno uskutočniť meritorný dovolací prieskum. Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne 2/ odmietol v súlade s 447 písm. e) CSP.

18. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

19. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

21. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

22. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

23. V súvislosti s uplatneným dovolací dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolatelia 1/ a 3/ namietali nepreskúmateľnosť, nepresvedčivosť a arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, z dôvodu nevysporiadania sa s podstatnou argumentáciou dovolateľov, týkajúcou sa rozhodovacej praxe ESLP v obdobnej veci Javor a Javorová proti Slovenskej republike. Ďalej namietali doručenie rozhodnutia odvolacieho súdu ich právnej zástupkyňi v jednej obálke pre všetkých troch žalobcov, ako aj porušenie procesného postupu týkajúceho sa verejného vyhlásenia rozhodnutia, neoznámením dovolateľom zastúpeným žalobcom 1/ upovedomenie o čase a mieste verejného vyhlásenia rozhodnutia elektronicky, ako aj nepoučenie odvolacím súdom strany v spore o procesných právach a povinnostiach v zmysle § 160 CSP, vrátane nepoučenia o možnosti namietat postúpenie spisu v zmysle § 105 ods. 3 OSP.

24. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že konanie vo vzťahu k žalobcovi 1/ bolo začaté na Okresnom súde Bratislave I, dňa 9. marca 2011 t. j. za účinnosti právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 30. júna 2016; vo vzťahu k žalobkyni 3/ uznesením č. k. 50C/96/2012-188 z 22. novembra 2013 o pripustení do konania na strane žalobcu ďalšieho účastníka, s právoplatnosťou od 3. januára 2014. Zo spisového materiálu je nepochybné, že súd prvej inštancie poskytol poučenie o procesných právach a povinnostiach účastníkom konania (žalobcovi 1/) v zmysle § 5 a § 114 OSP (v spise na č. l. 107), čo možno považovať za dostatočné s prihliadnutím na rozsah poučenia vyplývajúci z príslušných ustanovení procesného predpisu.

25. K námietke týkajúcej sa nepoučenia o možnosti účastníkov namietat postúpenie veci v zmysle § 105 ods. 3 OSP v znení účinnom ku dňu postúpenia 5. apríla 2012, dovolací súd uvádza, že dovolateľ 1/ v priebehu konania na súde prvej inštancie, ani v podanom odvolaní túto námietku neuplatnil, i napriek vedomosti o dôvodoch postúpenia spisu z Okresného súdu Bratislava I na miestne príslušný súd Okresný súd Bratislava V súlade s § 105 ods. 1 a 2 v spojení s § 85 ods. 3 OSP, dorúčením upovedomenia 30. apríla 2014 (v spise na č. l. 71), pričom sa riadne zúčastňovali nariadených pojednávaní. Dovolatelia 1/ a 3/ túto námietku uplatnili až v poradí treťom dovolaní z 27. marca 2019.

26. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska, teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny

právny záver. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt, napr. 4Cdo/167/2019, 7Cdo/144/2021).

27. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že uplatnená námietka nemohla byť posúdená dovolacím súdom pre nedostatok právomoci (§ 419 CSP a contrario) z dôvodu, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

28. Ani námietku týkajúcu sa nesplnenia manudukčnej povinnosti súdu vyplývajúcej z § 160 CSP účinného od 1. júla 2016, dovolací súd nepovažoval za dôvodnú. Uvedenú poučovaciu povinnosť o procesných právach a povinnostiach strán súd nemal okrem iného aj v prípade, pokiaľ bola strana zastúpená advokátom, právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, odborovou organizáciou alebo fyzickou osobou, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 160 ods. 3 písm. b) CSP). V danom prípade žalobca 1/ ako fyzická osoba, aj ako konateľ žalobkyne 3/, v spore preukázal splnenie kvalifikačných predpokladov týkajúcich získania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa v magisterskom študijnom programe právo a o získaní akademického titulu „magister“, predloženým diplomom z Vysokej školy v Sládkovičove, Fakulty práva Janka Jesenského (v spise na č. l. 594).

29. Rovnako ani ďalšiu námietku týkajúcu neupovedomenia dovolateľov 1/ a 3/ o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia elektronicky na mailovú adresu dovolateľa 1/, dovolací súd nepovažoval za opodstatnenú. Z gramatického a sémantického výkladu ustanovenia § 219 ods. 3, druhá veta CSP nepochybne vyplýva, že súd oznámi strane miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami (len) ak o to strana požiada. Z obsahu spisu však v danej veci nevyplýva, žeby dovolatelia 1/ a 3/ výslovne požiadali o oznámenie času a miesta verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami. Len uvádzanie mailovej adresy k adrese bydliska dovolateľa 1/ i ako konateľa dovolateľky 3/, zákonom stanovenú požiadavku vyplývajúcu z § 291 ods. 3 CSP nespĺňa.

30. Za nedôvodnú považoval dovolací súd aj námietku týkajúca sa doručenia rozhodnutia súdu v jednej obálke pre žalobcov 1/ až 3/ ich právnej zástupkyňi. Z obsahu spisu nesporné, že súd prvej inštancie správne postupoval, ak rozsudok odvolacieho súdu doručoval advokátke JUDr. Emílii Korčekovej ako právnej zástupkyňi žalobcov 1/ až 3/ na základe udelených splnomocnení nachádzajúcich sa v spise na č. l. 459, č. l. 460 a č. l. 461. Uvedenému postupu súdu prvej inštancie nemožno vytknúť jeho nesprávnosť, nakoľko bol v súlade s § 110 ods. 1 veta prvá CSP.

31. K namietanej nepreskúmateľnosti, arbitrárnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia spočívajúcej v náležitom nevysporiadaní sa s uplatnenou argumentáciou dovolateľov 1/ a 3/ vo vzťahu k judikatúre ESLP, najmä vo vzťahu k rozhodnutiu vo veci Javor a Javorová proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 42360/10), dovolací súd uvádza, že z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že súdy nižších inštancií pri posudzovaní dôvodnosti žalobných návrhov vo vzťahu k žalobcovi 1/ ako fyzickej osobe z titulu náhrady nemajetkovej ujmy uplatnenej voči štátu podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. z dôvodu nesprávneho procesného postupu, vychádzali zo záveru ústavného súdu uvedeného v uznesení č. k. III. ÚS 549/2011-13 z 13. decembra 2011, z ktorého vyplýva, že žalobca 1/ nemá status poškodenej osoby v trestnom konaní. Žalobca 1/ odvodzoval aktívnu legitimáciu ako poškodenej osoby v trestnom konaní vedenom OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V pod č. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-

2004 podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 vo veci prečinu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 Trestného zákona. Uznesením č. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004 z 11. mája 2010 vyšetrovateľ OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V začal trestné stíhanie pre trestný čin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 z dôvodu, že doteraz nezistený páchatel' v nezistenom čase a mieste sfalšoval odtlačky pečiatok notárskeho úradu JUDr. Violy Juráškovej a podpis Ing. V. M., konateľa spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o. na splnomocnení prepisu vozidla zn. Fiat Punto, EČV: BA-XXX-BA. Následne uznesením č. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004 z 23. augusta 2012, vyšetrovateľ OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V prerušil trestné stíhanie, keďže sa nepodarilo zistiť skutočnosť oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe. Žalobkyňa 3/ pri uplatnenom nároku na náhradu škody odvodzovala svoju aktívnu legitímáciu z postavenia poškodenej osoby vo veci sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 3 Trestného zákona. Uznesením č. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004 z 30. septembra 2005 vyšetrovateľ OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V začal trestné stíhanie pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 a 4 Trestného zákona, neskôr na základe záväzného právneho názoru Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo 4. mája 2012 bol skutok prekvalifikovaný ako trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 z dôvodu, že neznámy páchatel' v presne nezistenom čase od mesiaca apríl 2000 odcudzil nezisteným spôsobom osobné motorové vozidlo zn. Fiat Punto 55S, žltej metalízy, ŠPZ: BA-XXX-BA, čím spoločnosti VENUS PROJECT Slovakia s. r. o. spôsobil škodu vo výške 166 611,- Sk. Následne uznesením č. ČVS: ORP-214/2-OVK-B5-2004 zo 4. júna 2012 právoplatným 6. augusta 2012, vyšetrovateľ OR PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Bratislava V zastavil trestné stíhanie vo veci sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 3 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, z dôvodu neprípustnosti trestného stíhania pre jeho premlčanie. Ústavný súd v uznesení č. k. III. ÚS 549/2011-13 z 13. decembra 2011 vo vzťahu žalobkyňi 3/ vyslovil, že sa jedná o prípad trestného konania, kde si poškodená svoj nárok na náhradu škody voči obvinenému uplatniť nemôže, pretože obvinenie konkrétnej osobe vznesené nebolo. Táto situácia vylučuje sťažovateľku 3/ (v tomto konaní žalobkyňu 3/) z možnosti profitovať zo záruk garantovaných čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ako aj čl. 48 ods. 2 ústavy.

32. Z nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 303/2021-51 zo 17. augusta 2021 vydaného v danej veci však vyplýva, že „právny názor ústavného súdu prezentovaný v uznesení č. k. III. ÚS 549/2011-13 z 13. decembra 2011, v zmysle ktorého poškodený v rámci trestného konania čerpá záruky základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru až od okamihu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, pretože až týmto okamihom možno jej nárok označiť ako „vec“, bol prekonaný judikatúrou ESĽP“.

33. Z nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 431/2019-72 z 26. mája 2020 vyplýva, že ústavný súd pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Uviedol, že z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01). K postaveniu poškodenej v rámci trestného konania ústavný súd poukázal na skutočnosť, že uplatnenie nároku na náhradu škody poškodeným v rámci trestného konania je potrebné považovať za začatie konania podľa príslušných ustanovení CSP. Akonáhle poškodený uplatní svoj nárok na náhradu škody v trestnom konaní, je to prekážkou, aby si náhradu škody paralelne uplatnil aj na civilnom súde. Preto konanie a rozhodovanie o nároku na náhradu škody v rámci trestného konania vo vzťahu k poškodenému spadá pod ochranu čl. 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 18/06). Skutočnosť, že v niektorých prípadoch sú trestné súde príslušné rozhodovať podľa povahy veci, či poškodená osoba má alebo nemá byť účastníkom konania, alebo že môžu osobu uplatňujúcu si nárok na náhradu škody odkázať na občiansky súd, keď nie sú dostatočné dôkazy na stanovenie takéhoto nároku, nemôže mať vplyv na daný stav. Pokiaľ nebude vydané takéto rozhodnutie, poškodené osoby uplatňujúce si nárok na náhradu škody v trestnom konaní majú nárok profitovať zo záruk čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pretože takéto konania sú rozhodujúce pre určenie ich „občianskych práv“ (rozhodnutie ESĽP vo veci Krumpel a Krumpelová proti Slovensku z 5. 7. 2005, sťažnosť č. 56195/00, bod 40). V zmysle judikatúry ESĽP

nároky tretích strán (poškodených) na náhradu škody, s ktorými sa pripojili do trestného konania, sú garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru, a to od okamihu, od kedy boli v trestnom konaní uplatnené, bez ohľadu na to, či v trestnom konaní bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe (rozhodnutie ESLP vo veci Javor a Javorová proti Slovensku z 15. septembra 2015, sťažnosť č. 42360/10, bod 66, podobne Krumpel a Krumpelová proti Slovensku, bod 48).

34. Európsky súd pre ľudské práva k posudzovaniu statusu poškodenej osoby v zmysle čl. 34 Dohovoru inter alia uvádza, že je závislé od toho, či zadost'učinenie priznané na vnútroštátnej úrovni na základe skutočností, na ktoré sa sťažovateľ sťažuje pred súdom, bolo dostatočné a primerané berúc do úvahy spravodlivé zadost'učinenie poskytované v zmysle čl. 41 Dohovoru. Rozsudkom z 15. septembra 2015 vo veci Javor a Javorová proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 42360/10) vo vzťahu k prijateľnosti uviedol, „že v prípade, ak sa Zmluvná strana rozhodne poskytnúť tretím osobám možnosť podať nárok na náhradu škody v rámci trestného konania, musia byť zároveň dodržané záruky čl. 6 Dohovoru. Slovenský právny poriadok nepochybne takúto možnosť poskytuje. Súd poznamenal, že ak je takýto nárok riadne uplatnený, predstavuje prekážku uplatnenia rovnakého nároku pred všeobecnými súdmi a vyplývajú z neho ďalšie právne dôsledky. Aby bol takýto nárok považovaný za riadne uplatnený, musí byť z neho zjavné voči komu smeruje, právny nárok a výška sumy. Podľa slovenskej legislatívy a praxe všeobecných súdov je takýto nárok od momentu uplatnenia súčasťou trestného konania bez ohľadu na to, či bolo vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe, alebo nie. Súd preto nevidel žiaden dôvod na odchylenie sa od svojej predchádzajúcej judikatúry, podľa ktorej sa garancie procesnej časti čl. 6 Dohovoru aplikujú na nároky poškodených v trestnom konaní v Slovenskej republike, a v tomto ohľade požívajú záruky čl. 6 Dohovoru od momentu, kedy boli uplatnené". Uvedený právny názor vyplýva aj zo skoršej judikatúry ESLP napríklad vo veci Bíro proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 576778/00 z 27. júna 2006), Loveček a ďalší proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 11301/03 z 21. decembra 2010). Napokon i v rozsudku z 28. januára 2020 ESLP vo veci framipek s.r.o. a AGRORACIO Senica a. s. proti Slovenskej republike zotrval na právnom názore, že záruky čl. 6 Dohovoru sa vzťahujú na nároky poškodených na náhradu škody v trestnom konaní od momentu ich uplatnenia bez ohľadu na to, či bolo vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe.

35. Na základe uvedeného dovolací súd teda konštatuje, že dovolatelia dôvodne namietali vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku napadnutého rozhodnutia, spočívajúcu v nevysporiadaní sa s podstatnou argumentáciou dovolateľov vo vzťahu k posúdeniu ich aktívnej legitímácii v spore, s ktorou sa nevysporiadal ani odvolací súd i napriek povinnosti vyplývajúcej mu z § 387 ods. 3 CSP. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

36. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov

účastníkov konania (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11).

37. V zmysle judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Věcná spojitost' odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku. Nedostatok vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami žalobcov 1/ a 3/ uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama osebe zakladá porušenie ich procesných práv v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces. Odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 CSP (III. ÚS 314/2018, IV. ÚS 372/2020).

38. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

39. Napokon v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. e) CSP dovolatelia 1/ a 3/ namietali, že podaním z 30. septembra 2015 vzniesli námietku zaujatosti voči členovi senátu JUDr. Branislavovi Kráľovi, o ktorej námietke odvolací súd riadne nekonal a nerozhodol, preto považovali napadnutý rozsudok za nezákonný a protiústavný.

40. Z podania žalobcov 1/ a 3/ z 30. septembra 2015 (v spise na č. I. 363 a č. I. 366) vyplýva, že žalobca 1/ po podaní odvolania žiadal, aby o podanom odvolaní nerozhodoval v senáte JUDr. Martin Murgaš sudca krajského súdu a JUDr. Branislav Kráľ, s poukazom na teóriu zdanía a dôvodné pochybnosti o jeho zaujatosti-vid'. rozhodnutie ESLP vo veci Delcourt proti Belgicku a iné skutočnosti. Bližšie dôvody neuviedol.

41. Podľa § 49 ods. 1 až 3 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie. Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

42. Podľa § 52 ods. 1 a 2 CSP strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti. V námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužijú.

43. Na základe citovaných ustanovení dovolací súd konštatuje, že z dôvodu, že námietka zaujatosti nespĺňala náležitosti vyplývajúce z § 52 ods. 1 v spojení s § 49 CSP, odvolací súd v súlade s § 52 ods. 2 CSP na ňu neprihliadal. Z tohto dôvodu preto ani uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. e) CSP prípustnosť a ani dôvodnosť podaného dovolania nezakladá.

44. Na základe vyššie uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcov 1/ a 3/ vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil v súlade s § 449 ods. 1 CSP s

poukazom na dôvody uvedené v bodoch 31 až 38 odôvodnenia tohto rozhodnutia a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie v súlade s § 450 CSP. Vo vzťahu k výroku o odmietnutí odvolania proti rozhodnutiu o zastavení konania sčasti, na základe dispozitívneho úkonu žalobcu 1/, dovolací súd dovolanie odmietol v súlade s § 447 písm. c) CSP, lebo smeruje proti rozhodnutiu proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Dovolanie žalobkyne 2/ dovolací súd odmietol v súlade s § 447 písm. e) CSP, z dôvodu nesplnenia podmienok podľa § 429 CSP (body 15 a ž 17 odôvodnenia toho rozhodnutia).

45. V ďalšom konaní je úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní žalobcov 1/ a 3/ v súlade s vysloveným právnym názorom ústavného súdu, ako aj v súlade s judikatúrou ESĽP v otázke posudzovania nárokov poškodených na náhradu škody (materiálnej) i náhrady nemajetkovej ujmy v trestnom konaní od momentu ich uplatnenia bez ohľadu na to, či bolo vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe. Vysloveným právnym názorom uvedeným v tomto uznesení je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

46. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania vo vzťahu medzi žalovanou a žalobkyňou 2/ dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP, ktorej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyňi 2/, ktorá v spore v dovolacom konaní nebola úspešná. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením v súlade s § 262 ods. 2 CSP.

47. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania vo vzťahu medzi žalobcami 1/ a 3/ a žalovanou rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

48. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.